

Pojęcie i zakres prawa kosmicznego

Streszczenie

Prawo kosmiczne jest młodą dyscypliną, która na wielu uczelniach polskich i zagranicznych jest wykładana w ramach przedmiotu prawo międzynarodowe publiczne. Już po 1957 r., a więc po wyniesieniu pierwszego sputnika, zaczęła się pojawiać potrzeba zdefiniowania tej nowej dziedziny prawa. Powstały koncepcje opierające się na prawie lotów w przestrzeni pozaatmosferycznej (stąd pojawiające się określenia nowego prawa jako: „prawo astronautyczne”, „lotniczo- astronautyczne”, „prawo międzyplanetarne”) oraz na prawie działalności kosmicznej w przestrzeni pozaatmosferycznej, także na Księżycu i innych ciałach niebieskich („prawo kosmiczne”, „prawo przestrzeni”). W obu przypadkach występuje element lotów i problem rozgraniczenia, czy też łącznego traktowania lotów. Z uwagi na coraz większe zainteresowanie kosmosem nowa dyscyplina zaczęła prężnie się rozwijać, o czym świadczy m.in. wzrastająca liczba organizacji zajmujących się kosmosem o zasięgu globalnym (ONZ) i regionalnym (ESA). W wyniku ich działalności powstawać zaczęło szereg traktatów kosmicznych i rezolucji oraz przepisów o zasięgu krajowym.

Wkrótce okazało się jednak, iż rozwój technologii kosmicznych przerósł oczekiwania ustawodawców. Pojawiły się nowe problemy praktyczne, związane m.in. z satelitami geostacjonarnymi, turystyką kosmiczną, zanieczyszczeniem kosmosu, prawem własności intelektualnej, komercjalizacją i prywatyzacją sektora usług kosmicznych, teledetekcją, czy nawigacją satelitarną. W związku z tym powstał szereg pytań i wyzwań dla organizacji kosmicznych dotyczących nowego kształtu prawa kosmicznego. Nowe prawo obejmuje więc nie tylko zagadnienia dotyczące lotów kosmicznych, lecz całokształt stosunków prawnych związanych z działalnością w kosmosie.

The Concept and Scope of Space Law

Summary

Space law is a fledgeling discipline taught in many Polish and foreign universities as part of public international law. Already after 1957, that is, the maiden voyage of the Sputnik, a need arose to define a new province of law. The emerging concepts were rested on the law on supra-atmospheric flights (hence the new law came to be referred to as: "aeronautical law", "aviation and aeronautical law," "interplanetary law") and the law on activities in the supra-atmospheric space, including the Moon and other celestial bodies ("space law", "law of the space"). In both cases there is an element of flights and the problem of combining or separating such specific flights. Given the mounting interest in space exploration, the new discipline began to expand rapidly; this is seen in the number of global (for example, COPOUS) and regional (for example, ESA) organizations tackling various space problems. Over time, a series of space-related treaties and resolutions have been issued as well as local regulations.

It soon transpired that the progress of space technology had surpassed the legislators' expectations. New practical issues have emerged, for instance, related to geostationary satellites, space tourism, space pollution, intellectual property rights, commercialization and

privatization of the space services sector, remote sensing, or satellite navigation. Consequently, space organizations need to respond to many issues and challenges in seeking a new formula of space law. The new law covers not only space flight, but the whole range of legal relations arising from and in connection with space-based activities.

Понятие и область космического права

Резюме

Космическое право является молодой дисциплиной, которое во многих польских и зарубежных университетах преподают в рамках предмета – Международное публичное право. Только после 1957 года, то есть после запуска первого спутника появилась необходимость определения новой области права. В результате этого стали появляться концепции, основанные на праве полетов в заатмосферном пространстве (отсюда и появляются определения новой области права как: «астронавтическое право», «авиационно-астронавтическое», «межпланетное право»), а также на праве космической деятельности в заатмосферном пространстве, включая Луну и другие небесные тела («космическое право», "пространственное право"). В обоих случаях присутствует элемент полетов и проблема их разграниченной или объединенной трактовки. Учитывая возрастающий интерес к космосу, новая дисциплина стала быстро развиваться, о чем свидетельствует, среди прочего, возрастающее число организаций, занимающихся космосом на глобальном (Комитет по использованию космического пространства в мирных целях) и региональном уровне (Европейское Космическое Агентство).